

PRIKAZI I OSVRTI

GRAČANIČKI GLASNIK
časopis za kulturnu historiju

Broj 46, godina XXIII
novembar, 2018. [str. 135-136]

© Monos 2018

Prof. dr. Salmedin Mesihović, "Hrestomatija. Origines. Izbor iz izvorne građe o nastanku rimskog svijeta"

*Udruženje za proučavanje i promoviranje
ilirskog naslijeđa i drevnih i klasičnih
civilizacija "Bathinvs", Sarajevo, 2018.*

Naslov knjige najavljuje izbor najsvjetlijih, vanvremen-
skih tekstova iz vremena antike, koji su budili nove ideje,
podučavali generacije, oblikovali i oblikuju misao, znanje i
život. Disperzija pisanja i traženja uporišta za svoja gledišta
u redovima velikih mislilaca iz prošlosti, zadržavajući se na
nekolicini najznačajnijih, motivisala je i potakla autora da
temeljno istraži stare tekstove velikih umova antike i tako
doprinese boljem razumijevanju istorije rimskog svijeta u
njenim raznorodnim manifestacijama, kroz sistematičan
pristup izlaganjima tih pisaca mislilaca, recipirajući ih u
mnogodimenzionalnosti.

Ujednačenim historijskim i filološkim pristupom, us-
pio je prikupiti i pažljivo odabrati tekstove, koje je siste-
matizirao u 11 naslova i 160 podnaslova, te prezentirao
na 239 stranica ove knjige. Naslovi su: "Historija kao učite-
ljica života", "Predrimska Italija", "Stari Lacij", "Etrurci",
"Italici", "Helenske apoikije u Italiji i Siciliji", "Predenej-
ski stratum", "Enejski stratum", "Romul i Rem", "Sibila" i
"Drevni religijski običaji".

U prvom poglavlju pod naslovom "Historija kao učite-
ljica života", autor je kroz Polibijeve misli o potrebi da se
prošli događaji detaljno analiziraju, uviđaju njihovi uzroci,
okolnosti i posljedice, ustvari, nenametljivo podsjetio sa-
vremenog čitaoca na koji način treba pisati i čitati istoriju
danas. Iz ovoga se, zapravo, iščitava i glavna poruka knjige.

U tekstovima Aristotela, Dionizija iz Halikarnasa i Strabona, koji su objavljeni u poglavlju pod naslovom "Predrimaska Italija" dominira pitanje porijekla imena Italija, ali se bilježe i korijeni određenih običaja (poput zajedničkih objeda), te geografski podaci, koji se odnose na teritoriju Italije. Poglavlje "Stari Lacij" sadrži tekstove Hesioda, Dionizija iz Halikarnasa, Vergilija, Ovidija, Seneke, Cicerona, Horacija, Plinija Starijeg. Centralno mjesto u njima, pripada Saturnu, kome drevni stanovnici Italije posvećuju svoju zemlju. U poglavlju "Etrurci" dominira, za proučavanje antike nezaobilazan Herodot, koji je u svoje pisanje utkao filozofiju, politiku, geografiju, legende, opise običaja, predanja, svjedočanstva očevidaca, te opise događaja koji su prethodili onima o kojima piše, npr. grčko-persijskim ratovima, zatim o narodima učesnicima tih ratova i drugih događaja, čije običaje, karakteristike, uređenje i društvenopolitičko shvatanje stavlja u okvire istorijskih zbivanja. Dionizije iz Halikarnasa je pisac jednog od najboljih izvora za najstariju rimsku istoriju "Rimska stara istorija" (sa istorijom Rima od osnivanja Rima do I punskog rata), u Mesihovićevoj knjizi predstavljena je kroz priču o Tirenima u kojoj se uspostavlja veza etničkog srodstva i porijekla sa upotrebom istog ili sličnog jezika. U poglavlju "Helenske apoikije u Italiji i Siciliji", donoseći kraće birane odlomke iz djela Herodota, Tukidida, Cicerona, Livija, Strabona, Ovidija i dr., autor je želio, bez obzira što je toj zasebnoj temi posvetio čitavu knjigu, jače naglasiti značaj helenskih apoikija za nastanak rimske civilizacije. U osvrtu na Pitagoru i pitagorejski pokret, prema kojem je broj bivstvo svih stvari, autor nas podsjeća da je, u tom kontekstu i politika morala biti predstavljena matematičkom formulom. Iz takve formule i proističe misao prema kojoj bi se: "pitagorejske asocijacije sa svojom tajnom organizacijom mogle smatrati ujedno i filozofskim školama, znanstvenim kružocima, religijsko-mističnim bratstvima i političkim frakcijama».

U nizu izvora, koji obiluju intrigantnim istraživačkim pitanjima i zapažanjima nalazi

se i Justinov tekst, u kojem se spominje postojanje oruđa kojim je izgrađen Trojanski konj. To se čuva kao relikvija u hramovima helenskih apoikija, što je kao pojava slično ranokršćanskom običaju skupljanja i držanja relikvija i mošti u crkvama. "Predenejski stratum" i "Enejski stratum" predstavljaju objašnjenja za konačno oblikovanje Latina. Aboriginima koji su dočekali Enejine i Trojance vladao je kralj Latin, a sami su nastali etnogenetskim i politiogenetskim miješanjima. U obrađivanju mitološke građe autor je pokazao koliko ljubav, strpljenje i maštu, te sposobnost duše, pretače u razumijevanje koncepta antičke istorije. "Romul i Rem" naslov je posvećen osnivanju Rima. U tom poglavlju autor donosi Dionizijevo dokazivanje da Rim ima starohelensko, egejsko, trojansko porijeklo, zatim Florove epitome o osnivaču Grada i Države Romulu, sinu Marsa i Reje Silvije, mit o Volšćanskoj princezi Kamili, pisanja Vergilija, Ovidija, Strabona, Diodora, te Pavla Đakona. U poglavlju "Sibila" prezentiraju se četiri teksta: Pausanijev, Laktancijev, Pseudo-Justinov i "Anonimnog Predgovora". Sadržaj knjige se zaokružuje poglavljem "Drevni religijski običaji".

Vrijedan pažnje je obim istorijskih izvora koje autor ove knjige istražuje, kao i znalacka selektivnost tekstova, koji pažnju čitaoca usmjeravaju od polazišne misli antičkih autora, preko vješto ubačenih uzgrednih pojašnjenja i kritičkog osvrtu, do ličnog autorskog pečata ove vrijedne historijske hrestomatije.

Višestruki su razlozi za preporuku ove knjige. Ona je najprije udžbenik koji "drži ključeve" pristupa čitanju, kao načinu kritičkog odnošenja prema cjelini informacija o tematici rimske istorije. Promišljajući samu suštinu teme knjige i obrađujući središta istorijskih događaja, autor je radikalno uzdrmao klasični pristup pisanju naučnog djela, izazivajući refleksivnu moć čitaoca da nadogradi pojmovnu suštinu višom spoznajnom osvješćenošću.

Doc. dr. Benjamina Londrc